

Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.01.1985, sp. zn. Cpj 73/85, ECLI:CZ:NS:1985:CPJ.73.1985.1

Číslo: 22/1985

Právní věta: Při souběhu srážek z dávek důchodového zabezpečení prováděných na základě dohody o srážkách z dávek (§ 70 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb.) a srážek prováděných na základě soudního výkonu rozhodnutí pro vymožení výživného je nutno vycházet ze zásad právní úpravy uspokojování přednostních pohledávek.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 22.01.1985

Spisová značka: Cpj 73/85

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Důchod, Sociální zabezpečení, Vydědění

Předpisy: 121/1975 Sb. § 70

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V praxi soudů není jednotný postup při souběhu srážek prováděných na základě dohody o srážkách z dávek podle ustanovení § 70 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, a srážek prováděných na základě soudního výkonu rozhodnutí k vymožení výživného.

Zákon č. 121/1975 Sb. v ustanovení § 70 odst. 1, věta druhá, umožňuje uzavírání dohod o srážkách z dávek, a to až do poloviny dávek, avšak jen pro pohledávky na výživném, popřípadě na příspěvku na výživu. Srážky z dávek na základě dohody o srážkách, která by byla uzavřena v rozporu s ustanovením § 70 odst. 1, věta druhá, tohoto zákona jsou nepřípustné. Podle ustanovení § 70 odst. 1, věta třetí, zákona č. 121/1975 Sb. platí pro výkon rozhodnutí srážkami z dávek důchodového zabezpečení ustanovení o soudním výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy (srov. § 299 odst. 1 o. s. ř.).

Jestliže srážky z důchodu mají být prováděny jak na základě dohody o srážkách z dávek, tak na základě soudem nařízeného výkonu rozhodnutí, a to v těch případech, kdy výkon rozhodnutí srážkami z dávek je veden pro přednostní pohledávku na výživném (§ 279 odst. 2 o. s. ř.), je třeba vyjít ze zásady, že ten, kdo nařízeným výkonem rozhodnutí vymáhá svoji pohledávku na výživném, nemůže být v nevýhodě proti tomu, jehož pohledávka stejného druhu je uspokojována na základě dohody o srážkách z dávek; tato zásada platí i naopak. Pohledávky tohoto druhu jsou svou povahou pohledávkami přednostními a nelze proto považovat za rozhodné, zda pro tyto pohledávky byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami z dávek, či zda jsou uspokojovány na základě dohody podle

ustanovení § 70 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb. Z toho důvodu také může nastat pouze souběh mezi těmito pohledávkami.

Při souběhu mezi pohledávkou zajištěnou dohodou o srážkách z dávek a ostatními nepřednostními pohledávkami, pro které byl nařízen soudní výkon rozhodnutí srážkami, pro které byl nařízen soudní výkon rozhodnutí srážkami z dávek, musí plátce dávek postupovat podle ustanovení § 279 odst. 1, § 280 odst. 1 a § 299 odst. 1 o. s. ř. Uspokojí tedy pohledávku zajištěnou dohodou nejprve z druhé třetiny zbytku dávky povinného a teprve nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojí ji spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny (zde podle pořadí). Pokud nepřednostní pohledávka podložená nařízeným výkonem rozhodnutí bude mít v první třetině lepší pořadí, musí jí pohledávka výživného v této třetině ustoupit.

Dojde-li k souběhu mezi přednostní pohledávkou podloženou nařízeným výkonem rozhodnutí a pohledávkou podle dohody o srážkách z dávek, bude nutno vycházet ze zásah pro uspokojování přednostních pohledávek. Je třeba přihlídnout k tomu, že ve druhé třetině zbytku dávky (§ 280 odst. 2 a § 299 odst. 1 o. s. ř.) mají výjimečné postavení pouze pohledávky výživného. V případě, že i pohledávka podložená nařízeným výkonem rozhodnutí je přednostní pohledávkou na výživné, dochází k souběhu dvou pohledávek, které mají stejně zvýhodněné postavení, a bude nutno postupovat při srážkách podle ustanovení § 280 odst. 2, věta druhá a třetí, o. s. ř. To znamená, že nepostačí-li částka sražená z druhé třetiny k uspokojení všech pohledávek výživného, uspokojí se nejprve běžné výživné všech oprávněných a pak teprve nedoplatky za dřívější dobu, a to podle poměru běžného výživného. Nebylo-li by však částkou sraženou z druhé třetiny kryto ani běžné výživné všech oprávněných, rozdělí se mezi ně částka sražená z druhé třetiny poměrně podle výše běžného výživného bez ohledu na výši nedoplatků. Přestože dohodou o srážkách z dávek může poživatel dávky důchodového zabezpečení nakládat polovinou dávky, je třeba při souběhu srážek z dávek prováděných na základě dohody o srážkách se srážkami prováděnými na základě soudem nařízeného výkonu rozhodnutí zachovat všem pohledávkám stejné postavení, které ji ovlivněné pouze povahou pohledávek (přednostní nebo ostatní pohledávky).

V případě soudem nařízeného výkonu rozhodnutí srážkami z dávek důchodového zabezpečení musí proto soud nařizující výkon rozhodnutí v usnesení uvést, zda má plátce dávek srážet v konkrétním případě z první nebo druhé třetiny zbytku dávky povinného a plátce dávky je tímto rozhodnutím vázán. V případě, že dohodu o srážkách z dávek důchodového zabezpečení předkládá plátcovi dávek oprávněný z této dohody, musí plátce sám posoudit, zda vymáhaná pohledávka, zajištěná dohodou o srážkách z dávek, je pohledávkou na výživném nebo na příspěvku na výživu ve smyslu ustanovení § 70 odst. 1, věta druhá, zákona č. 121/1975 Sb.; taková pohledávka má pak vždy povahu přednostní pohledávky na výživné (§ 279 odst. 2, písm. a/ o. s. ř.). Aby toto posouzení mohl plátce dávky důchodového zabezpečení provést, musí být z písemné dohody uzavřené mezi oprávněným z této dohody a povinným z této dohody (tj. poživatelem dávky důchodového zabezpečení) dostatečně zřejmý důvod plnění. Jde totiž vždy o zajištění konkrétního závazku a v písemné dohodě musí být jednoznačně uvedeno, že jde o závazek platit výživné nebo příspěvek na výživu. Jinak by plátce dávky důchodového zabezpečení neměl možnost posoudit, zda k předložené dohodě o srážkách z dávek má přihlížet, a to jak v případě, že srážky mají být prováděny pouze na základě této dohody o srážkách z dávek, tak i v případě, kdy dochází k souběhu s pohledávkami, pro které byl nařízen soudní výkon rozhodnutí srážkami z dávek.